

Vážení občania,

chcela by som vás informovať o mojom rozhodnutí ohľadom referenda.

Dňa 24. augusta boli do Prezidentského paláca doručené petičné hárky za vypísanie referenda ohľadom dvoch referendových otázok. Prvá sa týka požiadavky, aby vláda podala demisiu. Druhá sa týka zmeny ústavy tak, aby bolo možné referendum občanov alebo rozhodnutím parlamentu skrátiť volebné obdobie a vypísať predčasné voľby.

Po doručení hárkov a ich následnej kontrole konštatujem, že bolo predložených dostatok platných podpisov. Celkovo 381 960. Bol teda splnený predpoklad týkajúci sa minimálneho počtu platných podpisov.

Pokiaľ ide o moje rozhodnutie ohľadom vypísania referenda, chcem oznámiť, že referendum bude, referendum vypíšem. Ako som sa už skôr vyjadrila, druhú otázku považujem za súladnú s ústavou, je teda v poriadku. Pokiaľ ide o prvú otázku, po konzultácii s mnohými ústavnými právnikmi je z hľadiska ústavnosti sporná. Preto sa najskôr spýtam na názor ústavného súdu, ale iba pokiaľ ide o otázku č. 1. Ak ústavný súd skonštatuje, že otázka je v poriadku, vypíšem referendum s oboma otázkami. Ešte raz teda zopakujem, že referendum v tejto veci sa uskutoční, minimálne s jednou otázkou. A je len na posúdení ústavného súdu, či to bude referendum s oboma otázkami.

Teraz niekoľko slov k tomu, v čom spočívajú pochybnosti ohľadom otázky č. 1. Dôvodov na pochybnosti je viac, ale zjednodušene poviem ten hlavný. Ústavný súd minulý rok pri posudzovaní referendovej otázky vyjadril veľmi jasne svoj názor na inštitút referenda vo svojom náleze. A v podstate povedal, že nie je možné referendum a ani iným spôsobom, ktorý nie je uvedený v ústave, ukončiť funkčné obdobie orgánu verejnej moci. Nie je to podľa ústavného súdu možné preto, že to ústava nepredpokladá. Toto

vyjadrenie ústavného súdu sa netýka iba parlamentu, ale zopakujem „orgánov verejnej moci“, a teda, sa môže týkať aj vlády. Inak povedané – skrátiť funkčné obdobie orgánom verejnej moci referendum bude možno iba vtedy, ak to bude predpokladať ústava, a tá to nateraz ako spôsob neuvádza. Ďalšie potenciálne problémy otázky č. 1 sú uvedené v podaní na ústavný súd, ktoré bude ešte dnes alebo zajtra odoslané.

Zároveň chcem zdôrazniť, že toto moje stanovisko som predbežne oznámila verejnosti ešte v júni, po tom, ako boli otázky zverejnené. Mám rešpekt k občanom, ktorí referendum žiadajú, a preto som, hoci som nemusela, hneď na začiatku zbierania podpisov upozornila na tento problém. Organizátori petície napriek tomu zbierali podpisy pod pôvodné znenie.

Ešte je potrebné dodať a vysvetliť občanom, že prvou otázkou, ak ju budem môcť podľa ústavného súdu vypísať a referendum by bolo platné a vláda by demisiu musela podať, neznamenaloby to predčasné voľby. Stále bude parlament v tom istom zložení a môžem vymenovať buď inú vládu na pôdoryse tohto parlamentu alebo vládu úradnícku. Toto je potrebné uviesť, aby ľudia neboli oklamaní. Referendum s prvou otázkou neznamená predčasné voľby.

V médiách odzneli požiadavky, aby som referendum vypísala spolu s konaním komunálnych a regionálnych volieb, teda na 29. októbra. Bez ohľadu na to, či by som žiadala ústavný súd o posúdenie otázky, alebo nie, túto lehotu nebolo možné stihnúť. Petícia totiž bola doručená neskoro. Ústava dáva prezidentovi lehoty, do 30 dní na kontrolu a spočítanie hlasov, my sme ich mimochodom spočítali za 18 dní. A následne dáva ústava lehotu do 90 dní na vypísanie referenda. Toto všetko sa má teda udiť dokopy do 120 dní od doručenia petície. Petičný výbor doručil hárky iba 66 dní pred konaním komunálnych volieb. Aj keby nám kontrola a počítanie hlasov trvali jeden deň, nebolo možné vyhlásiť referendum na deň komunálnych volieb. Toto referendum, ktoré sa uskutoční, sa má

totiž prvý krát udiat' po zmene zákona, a teda budú v ňom môcť hlasovať aj ľudia v zahraničí.

Zákon pritom uvádza minimálne lehoty na prihlásenie sa zo zahraničia a k tomu je nevyhnutná tlač a distribúcia lístkov do zahraničia. Ak chcel petičný výbor využiť termín komunálnych volieb, mal petíciu doručiť zásadne skôr.

Doplním ešte moje politické stanovisko k celej veci.

Vážení občania, viem, že môžete byť veľmi nahnevaní na túto vládu a v mnohých kritických postojoch s vami súhlasím. Vyjadrila som to napokon pred pár dňami vo svojom vyhlásení, okrem iného aj vetou, že takto sa vládnuť nedá a nemá. Nech je váš alebo aj náš hnev akýkoľvek, nemôže nás viesť k tomu, aby sme ignorovali náš základný zákon štátu, našu ústavu. Preto referendum vypíšem, bez pochyb s otázkou č. 2 a je len a len na posúdení ústavného súdu, či to bude referendum s oboma otázkami.

Napriek tomu predpokladám, že nastúpi vlna útokov, nevyberaného slovníka, vyhrážok a klamstiev. Klamstiev o tom, ako som zmarila referendum. Je to úplná hlúposť. Ak napokon budem môcť vypísať referendum iba s otázkou č. 2, bude to výsledkom neschopnosti toho, kto otázku č. 1 zle naformuloval.

Takéto rozhodnutia nie sú jednoduché a je mi jasné, že vzhľadom na nespokojnosť s touto vládou mi to na obľúbenosti zrejme nepridá. Ale nad snahou zapáčiť sa ľuďom musí byť pri verejnej službe dôležitý rešpekt k ústave. Prednedávnom sme si pripomenuli jej 30 rokov a tento krok je len vyjadrením rešpektu k ústave. Pýtam sa jediného povolaného orgánu v našej republike, teda ústavného súdu, na súlad otázky s ústavou.

Prečo ten strach z posúdenia ústavným súdom? Prečo ten hnev? Ústavou vytvorené kontrolné mechanizmy nie sú zlo, ktorému sa treba vyhnúť. Ale nástroj, ktorý nás má chrániť. Ústava nie je v protiklade so záujmom verejnosti.

Preto názor ústavného súdu budem bezvýhradne rešpektovať.
Lebo ústava ľudí chráni a nejde proti nim.